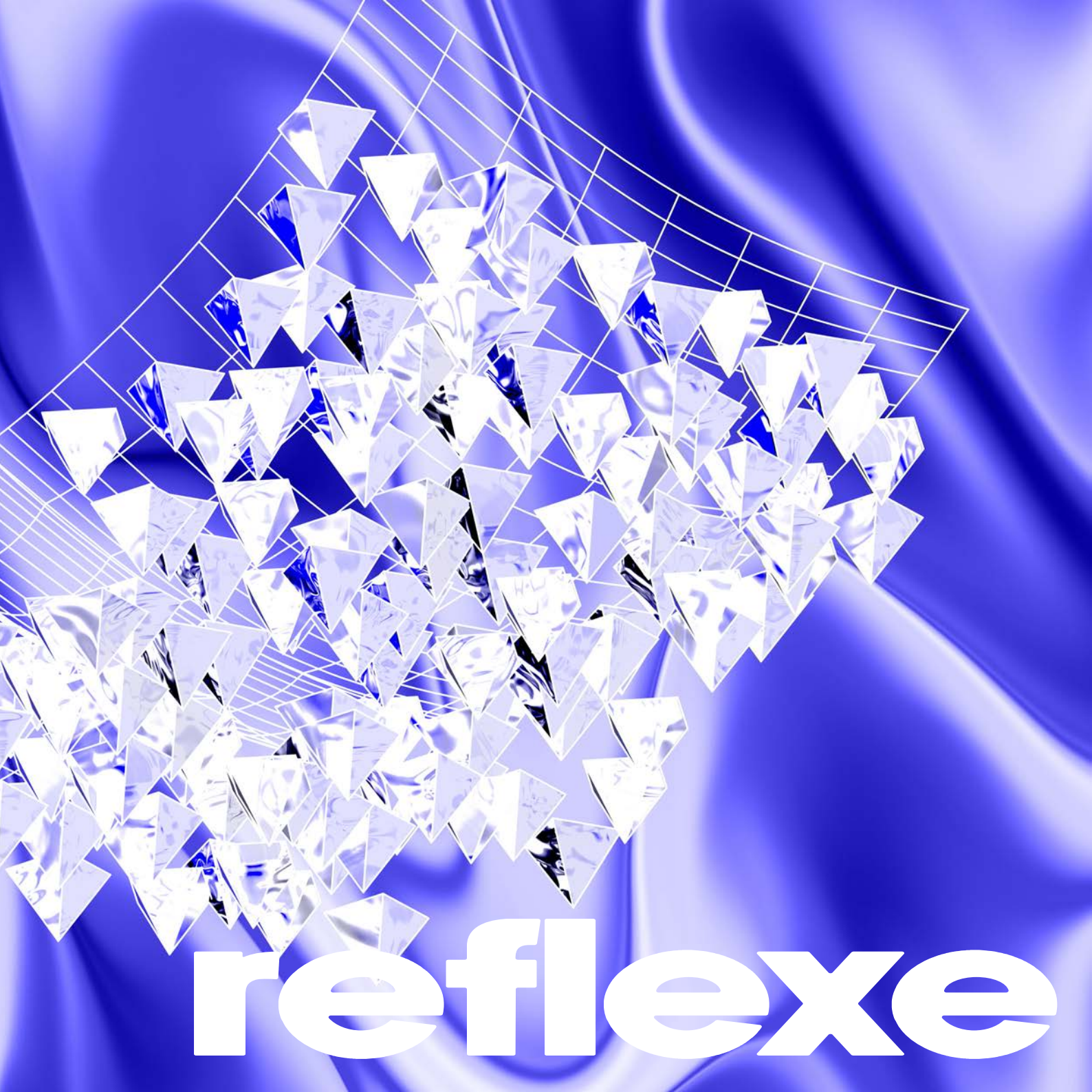

reflexe

zrcadlení
průměrnost
odcizení
lineárnost
nepřítomnost
liturgie
zmena
rem koolhaas
památková péče
narušení
přítomnost
supermodernita
lez
pravdivost
nové
historické
felešnost
relativnost
junkspace
zpochybnění
atmosféra

// SA4-A //

speciailizovaný ateliér A4
experimentální tvorba
2023/24

vypracoval: Bc. Matyáš Černík
vedoucí: mgr inž. arch Szymon Rozwalka

témata specializovaného ateliéru 4 vynikají experimentálním a konceptuálním přístupem. Zaměřuje se na teoretický a koncepční rozměr návrhu.

hlavním cílem ateliérového zadání je důkladné zkoumání a implementace výzkumu týkajícího se průměrnosti v dnešní architektuře. Stále se věnujeme průzkumu teorií, filozofií a přístupů k architektonickému obrazu, s cílem individuálně intervenovat do městského prostředí.

k tématu průměrnosti jsme získali zapojení od Muzea umění v Olomouci, které nabídlo spolupráci na projektu Trienále SEFO 2024. Toto trienále navazuje na první ročník, který proběhl v roce 2021 pod názvem UNIVERSUM. Jeho cílem bylo hledat a zkoumat možné spojnice a pevné body struktury světa, ve kterém žijeme. V Trienále SEFO 2024 konkrétněji specifikujeme obecnou platnost časových a prostorových dimenzí UNIVERSA, a to prostřednictvím uměleckohistorických kategorií. Sledujeme umění, architekturu a jejich prostředí v reálném čase, s důrazem na režimy historičnosti a interpretační rámce, které jsou jim přisuzovány nebo byly přisuzovány.

Evelyn Williams, The Night Crowd 2009

v rámci obecného poznání průměrnosti je pojem průměrný přebírán různými způsoby. Průměr, jakožto střed všech hodnot vypovídá o snaze přizpůsobit se všem možným variantám a hodnotám. Najdeme konsenzus, kompromis, balanc mezi vším. Balanc je zase někdy nepohodlný, a to v dlouhodobém případě posuzování reality, kdy jakási stabilita je jenom předzvěst blízké změny.

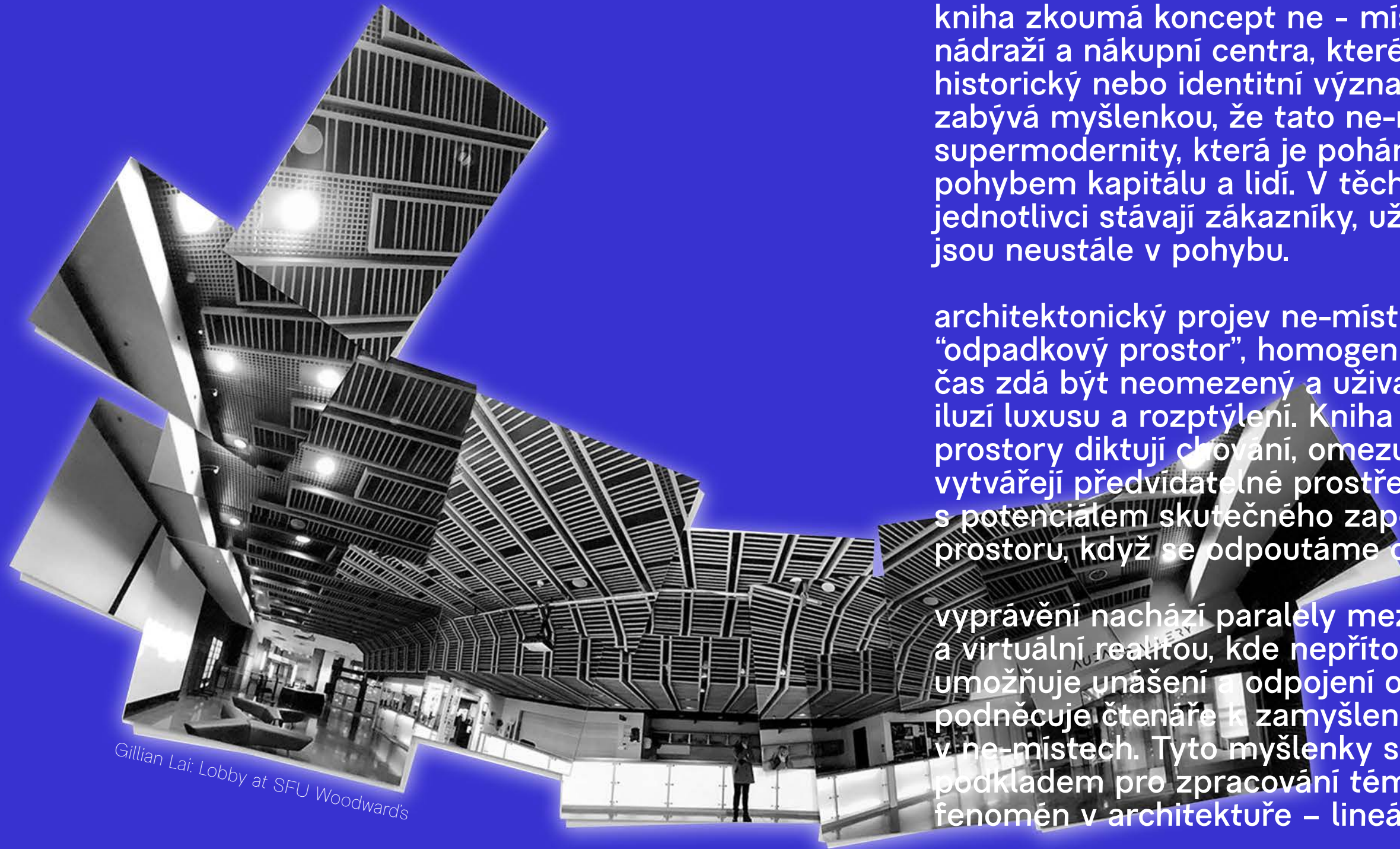
jak tedy lidé žijí v průměrnosti? Prostředí vytváříme my. Prostí lidé – spousta rozdílů, přesto se jako společnosti shodneme na základních pravidlech a hodnotách společnosti, například že historická zástavba měst je krásná a krásně se v ní žije. Přesto jsou zde výjimky, jakési extrémy které mohou odmítat cokoli ně jenom společnou pravdu, kterou sdílíme. Tyto anomálie se dají považovat v moderní společnosti jako nadprůměr. Něco nebo někdo, který vyčnívá z davu. Průměrem přeci tedy myslíme zploštění všech rozdílů. Nadprůměr? = ně vždy pozitivní.

jak se staneme tedy průměrným? Z vlastního uvážení je průměrný člověk ten, který se z nadprůměrnosti a jednoty dostane do svého prostředí, ve kterém splyne. Vždy je tady ale individuální nadprůměr, který se po prosazení své hodnoty nevyhnutelně stane průměrným.

kniha zkoumá koncept ne - místa, prostorů, jako jsou nádraží a nákupní centra, které postrádají vztahový, historický nebo identitní význam. Rem Koolhaas se zabývá myšlenkou, že tato ne-místa jsou produktem supermodernity, která je poháněna zrychleným pohybem kapitálu a lidí. V těchto prostorech se jednotlivci stávají zákazníky, uživateli a cestujícími, kteří jsou neustále v pohybu.

architektonický projev ne-míst je popsán jako "odpadkový prostor", homogenní a bezešvý, kde se čas zdá být neomezený a uživatelé jsou zahaleni iluzí luxusu a rozptýlení. Kniha zdůrazňuje, jak tyto prostory diktuji chování, omezují sociální interakce a vytvářejí předvídatelné prostředí, a staví je do kontrastu s potenciálem skutečného zapojení do městského prostoru, když se odpoutáme od naučeného chování.

vyprávění nachází paralely mezi fyzickými ne-místy a virtuální realitou, kde nepřítomnost fyzického těla umožňuje unášení a odpojení od sociálních masek, a podněcuje čtenáře k zamyšlení nad jejich zkušenostmi v ne-místech. Tyto myšlenky se staly značnou mírou podkladem pro zpracování tématu a zaměření na určitý fenomén v architektuře – lineárnost a nekonečno.

Gillian Lai: Lobby at SFU Woodward's

liminal space

“A liminal space refers to a transitional or in-between space, often characterized by ambiguity, uncertainty, and a sense of transformation.

The term “liminal” comes from the Latin word “limen,” meaning threshold. Liminal spaces are neither here nor there, but rather occupy a state of betwixt and between.”

An architectural model of Gruen's Northland Center. The mall, build in Southfield, Michigan in 1954

koncept obchodního domu přisuzujeme době vzestupu satelitních měst v USA, kdy implementace modernistického zónování a urbanizace fyzicky oddělila obydlí od komerční schopnosti v centrech měst. To mělo neodhadovatelný následek na nutnost užívání automobilů, jako hlavní prostředek dopravy, který byl přímo úměrný době Fordismu. Vznikla tak myšlenka vložit tyto komerční subjekty do obydlených sídel, kdy lidé již nemuseli být závislí na automobilech. S nápadem soustředěného komerčního objektu přišel rakouský architekt Victor David Gruen v padesátých letech 19. století. Tehdejší koncept a architektura obchodního centra byla důmyslně promyšlena, centra byla vnímána jako veřejné prostory s unikátní architekturou, což se projevilo v úspěšnosti konceptu.

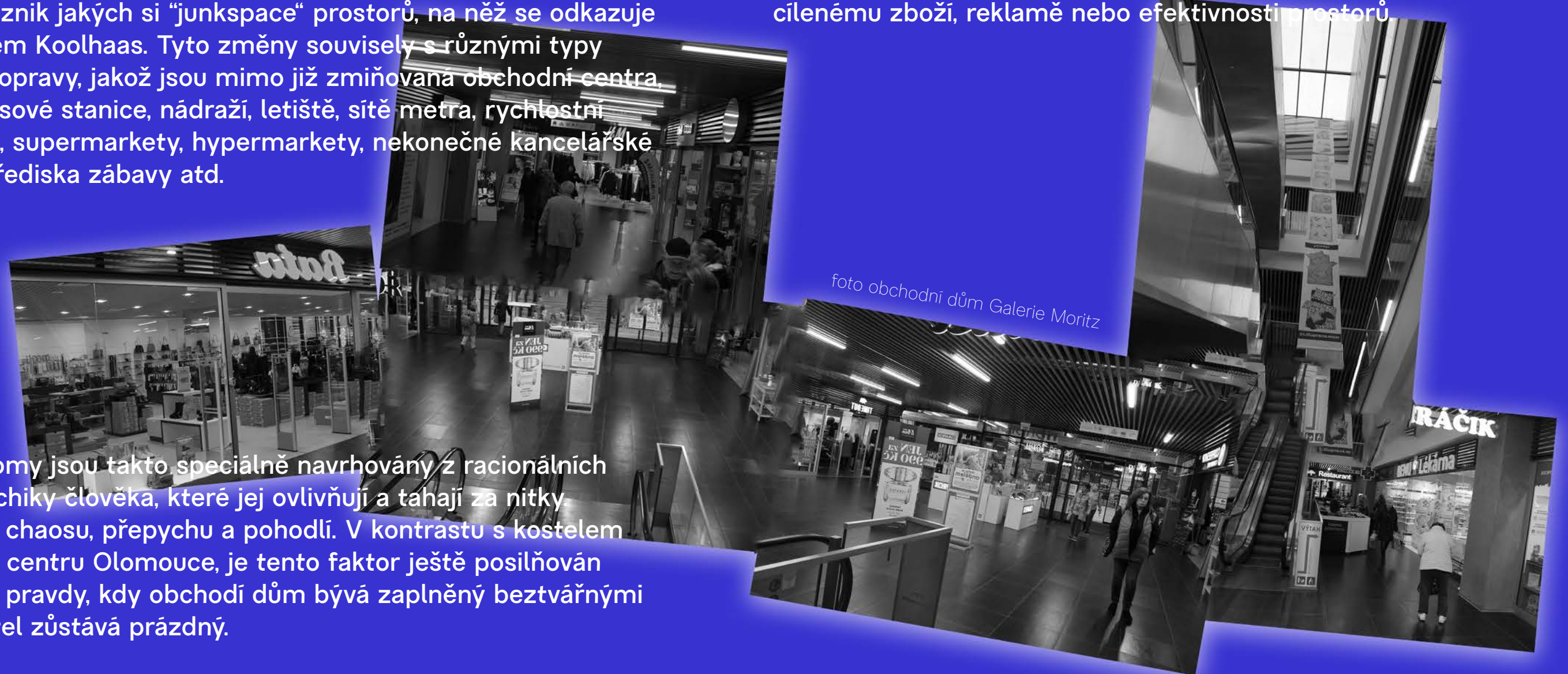
tehdejší koncept obchodního domu se začal implikovat do dalších zemí západní společnosti. Tehdejší politika, především ta východní tento koncept převzala stejným, avšak opačných způsobem. V místech slabého komerčního zisku, čímž trpěla většina východních měst, byla potřeba vybudovat pokrytí tohoto nedostatku, čímž se stal obchodní dům. Tedy ignorace již existujících malých prodejen zapříčinila centralizaci, která se s dobou projevila jako destruktivní. Města po změně režimu ztratily schopnost docházkové vzdálenosti středu měst a poškodila sociální život v ulicích, kdy celá centra byla přesunuta na městské předměstí s potřebou automobilové dopravy, což si přímo protřečí s původním záměrem obchodního centra Victora Davida Gruena.

s implementací typologie tak později přišla tendence architekturu přetvářet pro co největší faktor komerce. Projevilo se tak v podobě blyštivých materiálů, rozptýleného světla, poutačů, klimatizace a architektonické racionality. Tyto proměny byly investory brány jako funkční nutnosti s důrazem na ekonomičnost a praktičnost, což zapříčinilo vznik jakýchsi “junkspace” prostorů, na něž se odkazuje architekt Rem Koolhaas. Tyto změny souvisely s různými typy komercí a dopravy, jakož jsou mimo již zmiňovaná obchodní centra, také autobusové stanice, nádraží, letiště, sítě metra, rychlostní komunikace, supermarkety, hypermarkety, nekonečné kancelářské prostory, střediska zábavy atd.

tento již přirozený vývoj poválečného modernismu se projevil ve psychologii člověka. Člověk tedy tyto prostory již nevnímá jako architekturu jako takovou, ale užitkový “multiplikovatelný” ne-prostor, kde člověk nemá obličej, kde se člověk setkává ve společnosti pouze fyzicky, ale její pozornost je upřena ke cílenému zboží, reklamě nebo efektivnosti prostorů.

obchodní domy jsou takto speciálně navrhovány z racionálních důvodů psychiky člověka, které jej ovlivňují a tahají za nitky. Psychologie chaosu, přepychu a pohodlí. V kontrastu s kostelem sv. Mořice v centru Olomouce, je tento faktor ještě posilován absurdností pravdy, kdy obchodní dům bývá zaplněn beztvárnými lidmi, a kostel zůstává prázdný.

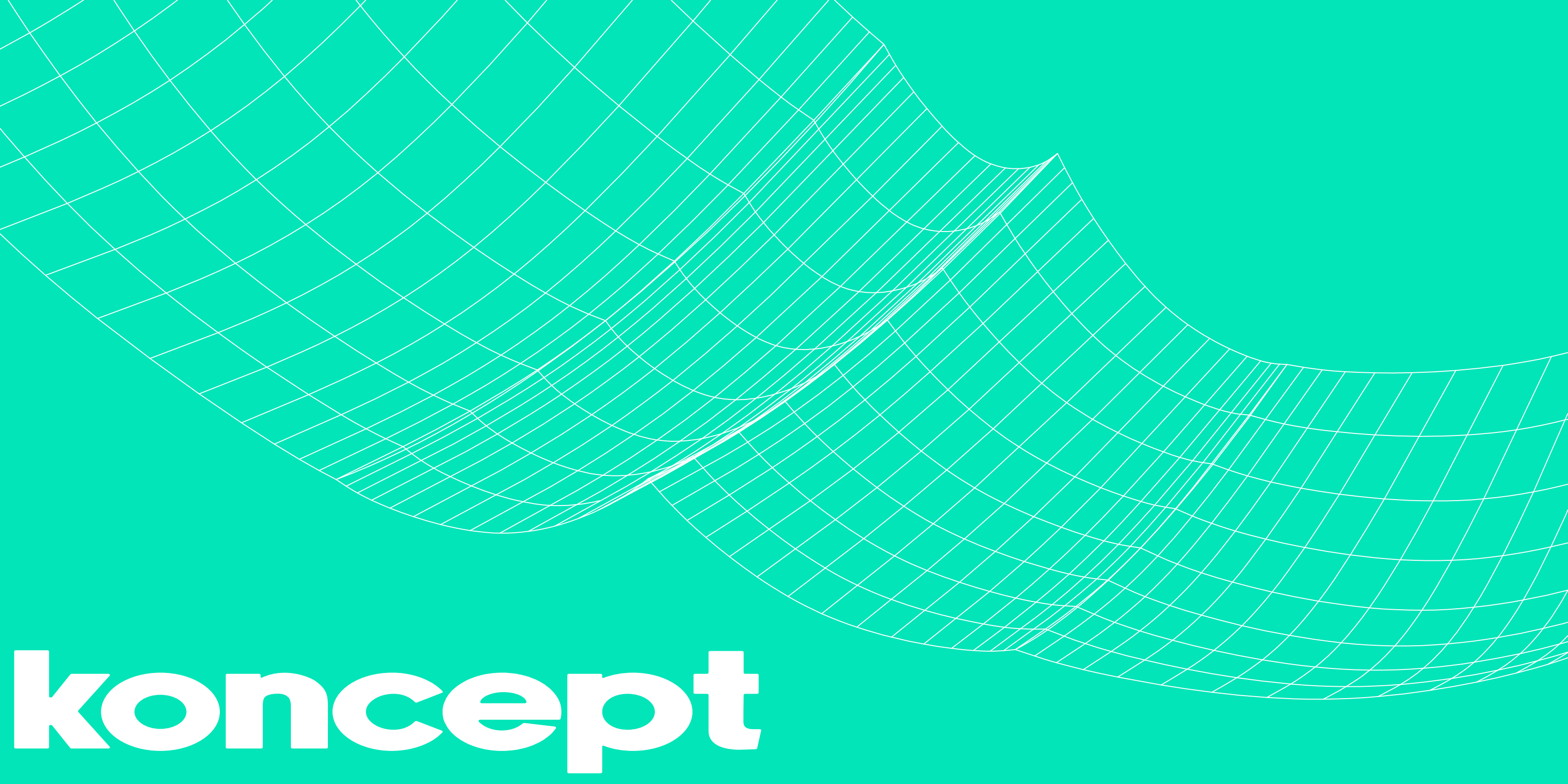
foto obchodní dům Galerie Moritz

“The message of the past was used to verify the **meaning** of the present, Precisely because of this need to verify, architecture was the set of **simulations**, an unwitting **fiction** of the object.”

”**Truth** was no longer thought to reside in representation but was believed to exist outside it, in the process of history, it was not **meaning** but **message** that was displayed in the object.”

Peter Eisenmann, The End Of Classical, The End of Beginning, The End of The End, 1984

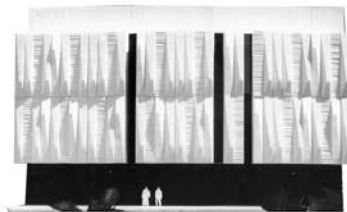

koncept

?

mockument

monument

původní záměry se poměrně vyhýbají finálnímu výsledku projektu, avšak prvotní myšlenky jsem sdílel v celém průběhu projektu.

Neurčité zadání vyvolalo spoustu otázek a pochybností, co vlastně vytvářet. Neurčitá struktura odrazující dění města, výsměch moderní společnosti, nebo výsměch památkové péči?

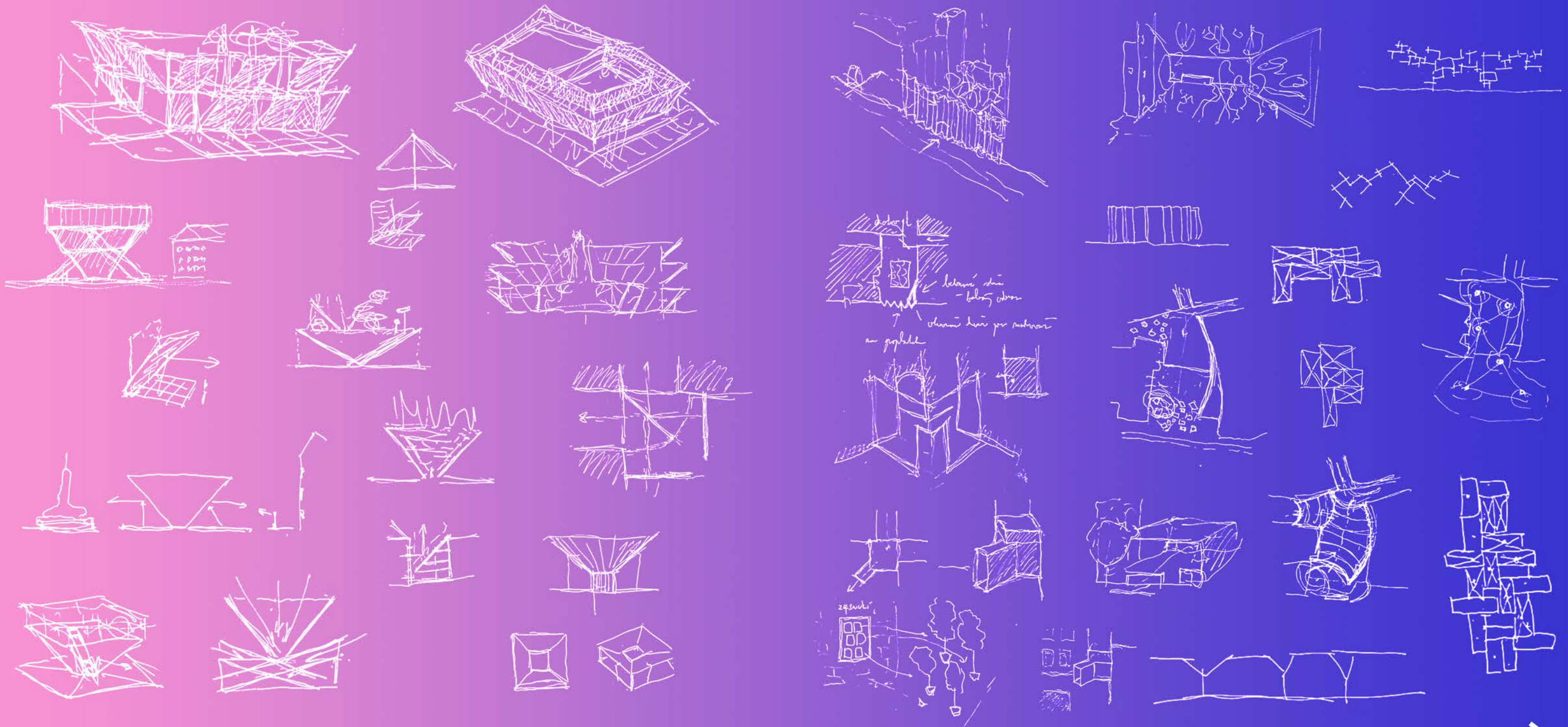
Co znamená mockument v kontextu architektury a ně uměleckého díla?

Jak vytvořit architektonický prostor se zásahem do dění města, ale bez demolice?

Jak přistoupit radikálním způsobem k architektuře, která by odpovídala kontrastu obchodního domu s jeho okolím?

Urazit? Zlepšit? Vysmát se? Podpořit?

proces

přemýšlení způsobem
vystávy zrcadel ve veřejném
prostoru, odrážející dění
okolo. Někdy bychom
viděli pravdu, někdy zase
zkreslený obraz, některé z
těchto myšlenek zůstaly,
vyvinuli se dál

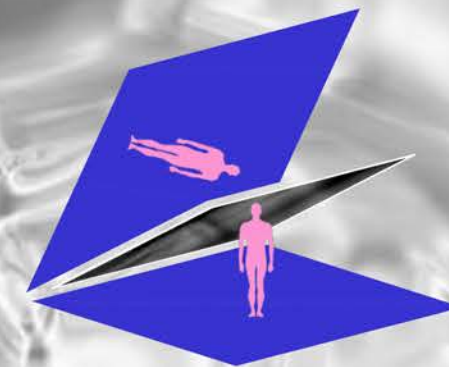
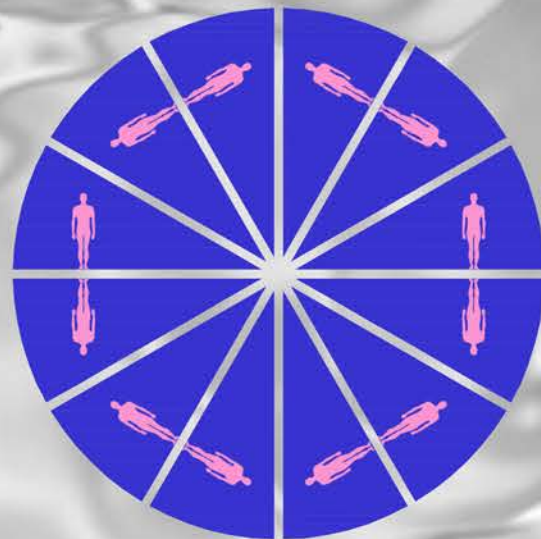
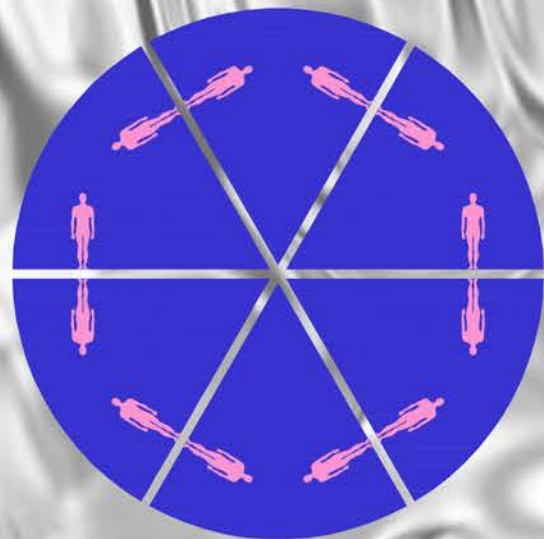
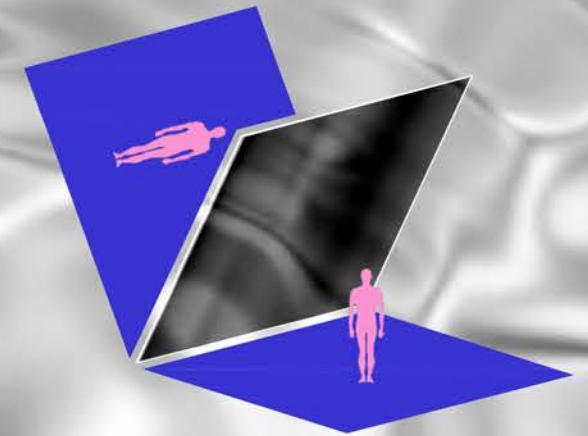
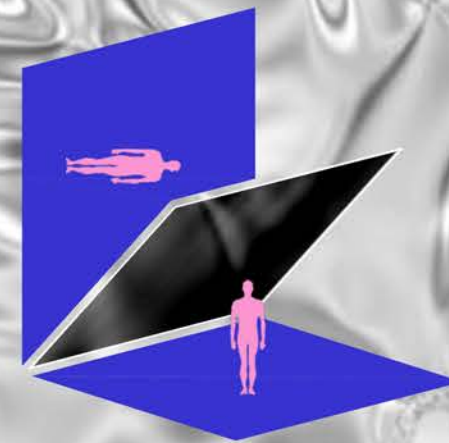
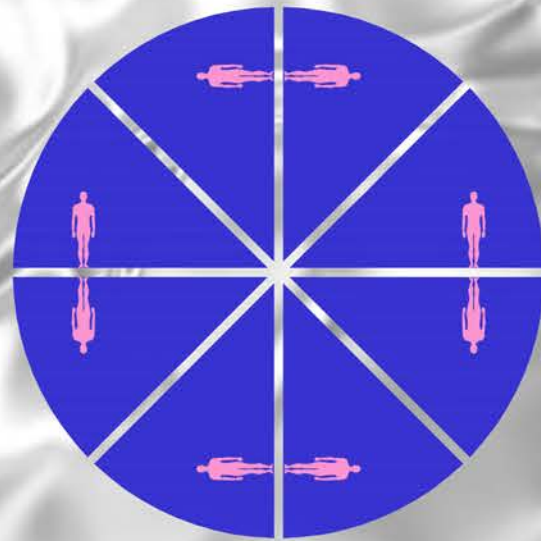
microsocial

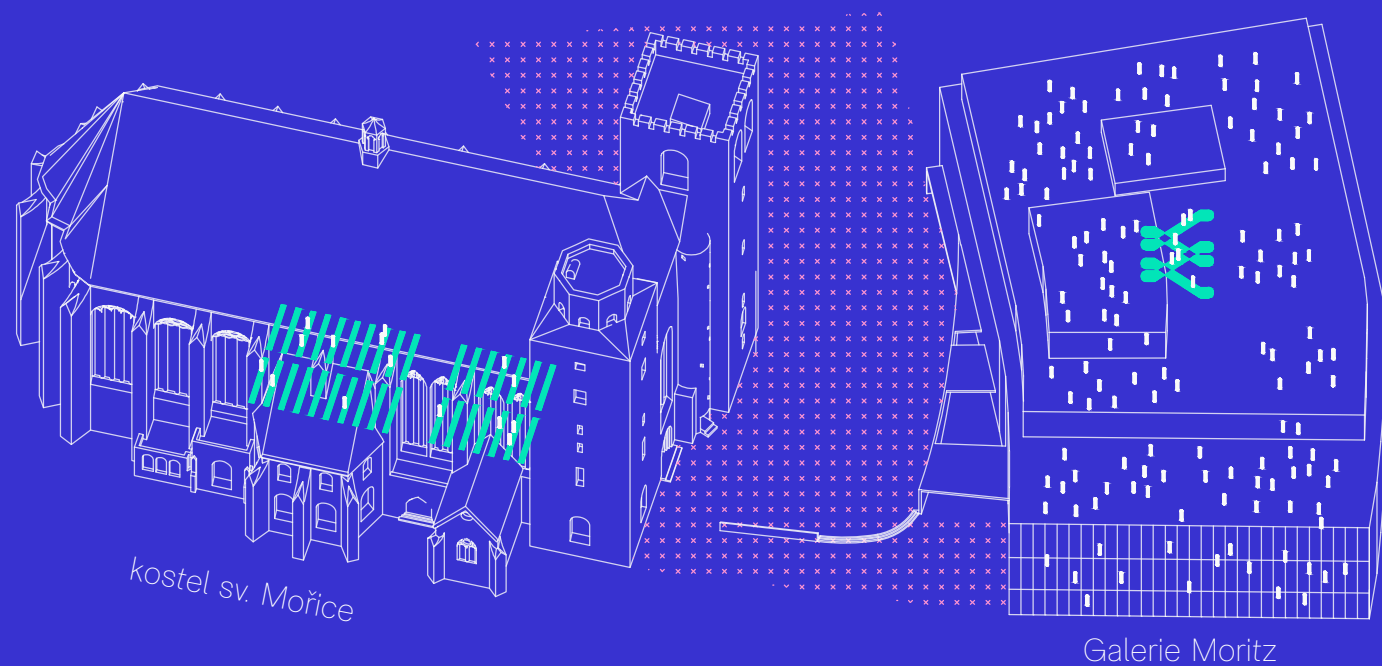
macro scale

původní myšlenky
neurčité makro struktury,
nespecifikovaná jak svým
umístěním tak tvarem,
jediná věc co všechny tyto
lokace spojuje je historie
okolí a materiál objektu.
Narušení okolí, rozbytí zásad
města

zrcadlení není součástí prostředí, jelikož pouze reflektuje, avšak fyzicky a reálně objekt existuje. Význam odrazu je vždy na základě jeho zdroje, ten může být pravdivý, falešný, jakýkoliv, avšak na povrchu zrcadla se tyto vlastnosti projevují, tudíž zrcadlo přebírá pouze vlastnosti zdroje, avšak se zdrojem nestává. Odraz je tady pro nás jako jakýsi pozorovatel, do kterého lze nahlédnout. Je tedy samotný odraz pravdivosti stejně tak pravdivý? A pokud tedy ano, je odraz falešného zdroje taktéž pravdivý? Co činí odraz pravdivým?

můžeme říct, že pokud zrcadlo přejímá vlastnosti zdroje, pouze obraz reflektuje, nepřijímá, tudíž falešná věc zůstává falešnou, pravdivá pravdivou. Odraz je tedy neexistující entita překladu dění. Do obrazu města a prostředí se nijak neprojevuje. To může platit i o skleněných odrazných fasádách. Taková skleněná stěna výškově budovy ještě více přejímá toto myšlení, pokud si vyložíme obchodní čtvrtě velkoměst, kdy tento filozofický faktor je znásoben faktem, že tyto odrazy jsou nekončící v spleti desítek budov. Co tedy budovy vlastně odrážejí, když ne hodnoty nebo okolí? Jaký je odkaz odrazu?

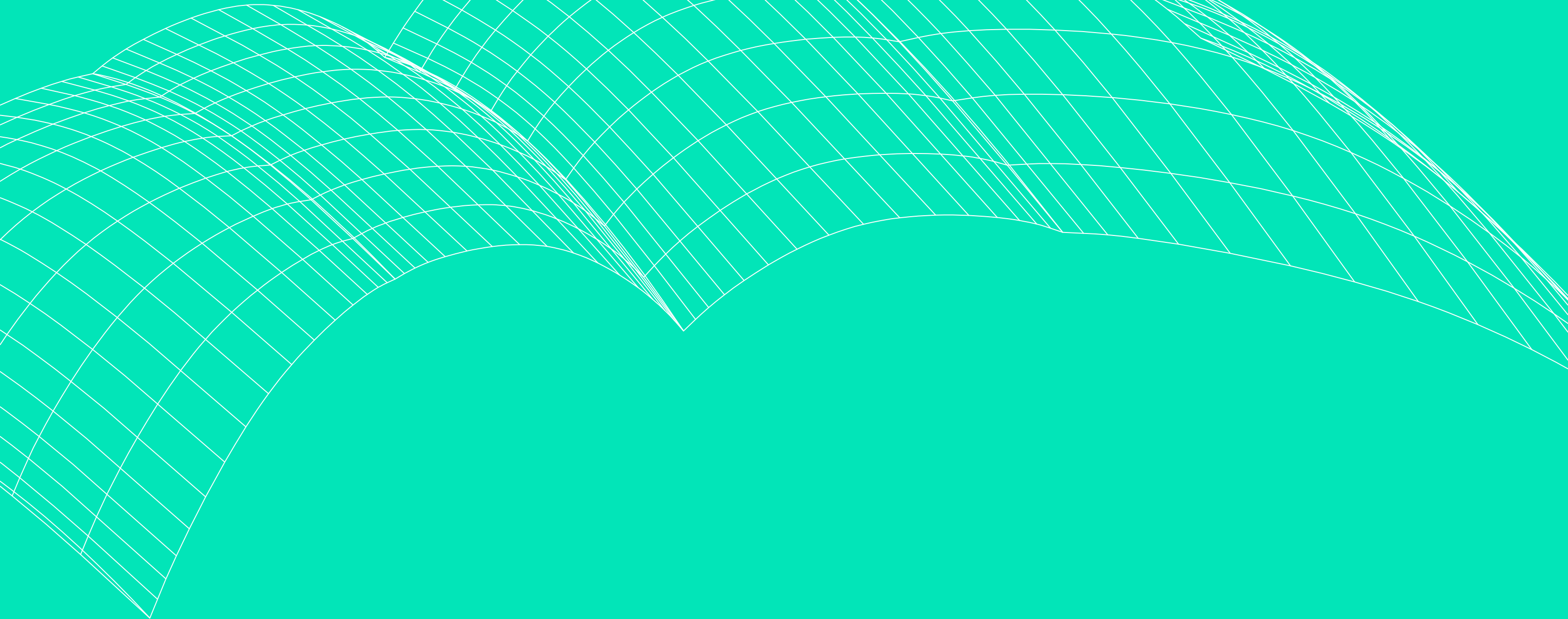
pokud bychom tedy posuzovali průměrnost a význam současného obchodního centra, můžeme se přímočaře odkázat na již zmiňovanou teorii “supermodernity“, která takto převzala liturgický požitek se sakrálních prostorů – tedy si přivlastnila hodnoty kostelů, pro moderní svět. Tyto sociální i architektonické proměny můžeme reflektovat na prostoru mezi těmito objekty, a to na náměstí mezi obchodním domem a kostelem, kde se tyto reality setkávají v sousedství prostředí. Tyto vztahy jsou důležité pro pochopení konceptu reflexe. Vztah nového a starého, falešného a pravého, víry a nevíry, pravdy a nepravdy. Vztah k těmto protikladům lze pouze implikovat v souvislosti k člověkem, jakožto prostředník, jehož pravda je relativní k pravdě sociální.

svět je plný různých názorů a vjemů. Snad se nikdy nedobereme k univerzální pravdě a k pochopení. Těchto hodnot však umí nejlépe přiblížit samotná víra, kde svět se točí podle přesvědčení jedince a uživatele. Víra se takto propisuje do života jedince, dodává syntézu hodnot a přesvědčení.

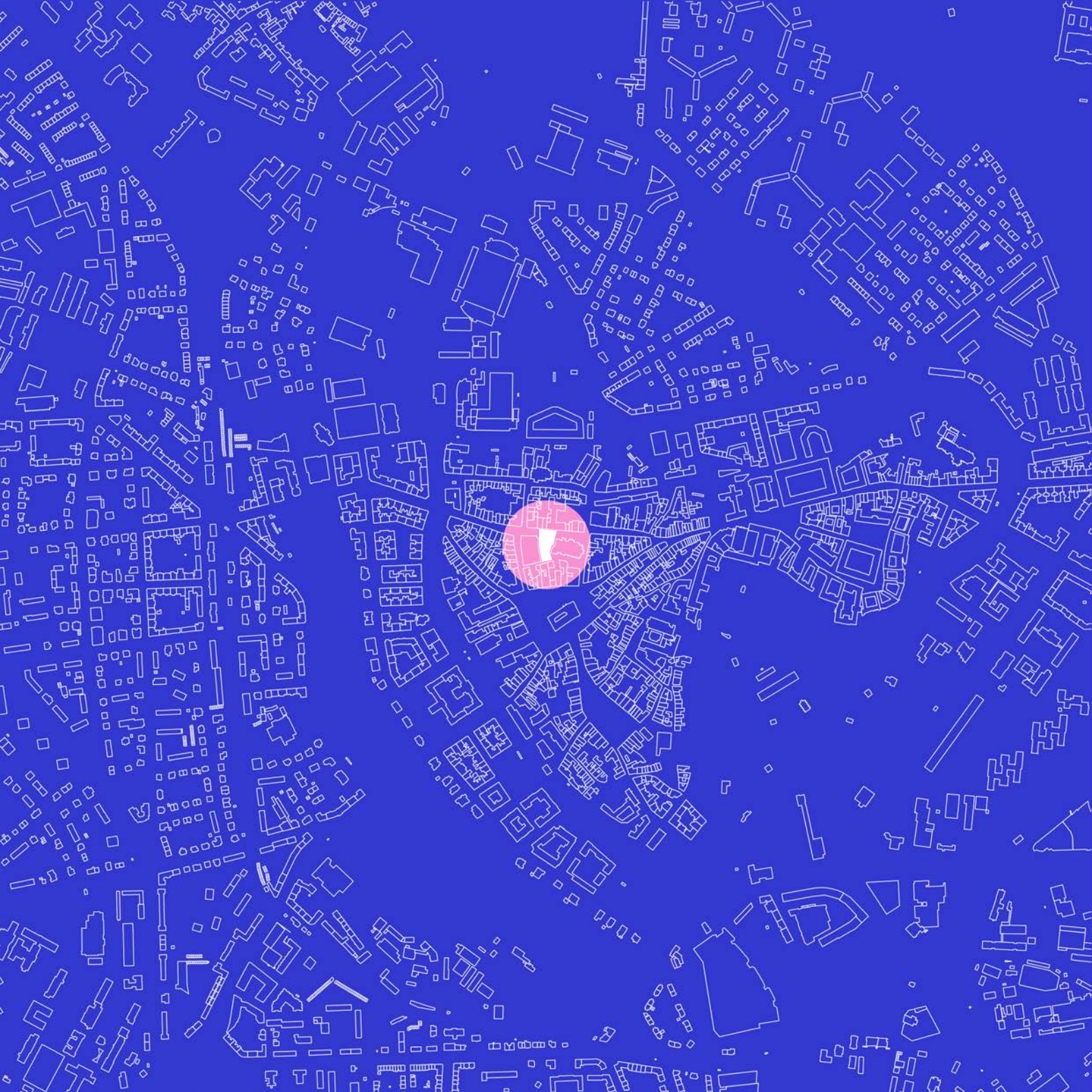
Projekt tedy reflektuje dění do okolí své struktury a převádí pocity, akty, které umocňuje svým zrcadlením navenek.

konceptem pro zamýšlenou experimentální intervenci bylo narušení chodu města a zpochybnění odrazu ve spojení s původní lokací hřbitova. Struktura je takto zamýšlena jako hyper-struktura s důrazem na konstantní změnu společnosti a pohyb obyvatel. Již zmiňované otázky pravdy a faleše se ve struktuře projevují skrz odraz dění kolem sebe. Struktura je v konstantní chodu, pracuje, mění své prostředí, využívá jej a zaznamenává změnu každou sekundu svého živobytí. Struktura není specifikována ničím jiným než podporou, kterou jí vynáší, avšak následný děj je čistě náhodný a proměnný.

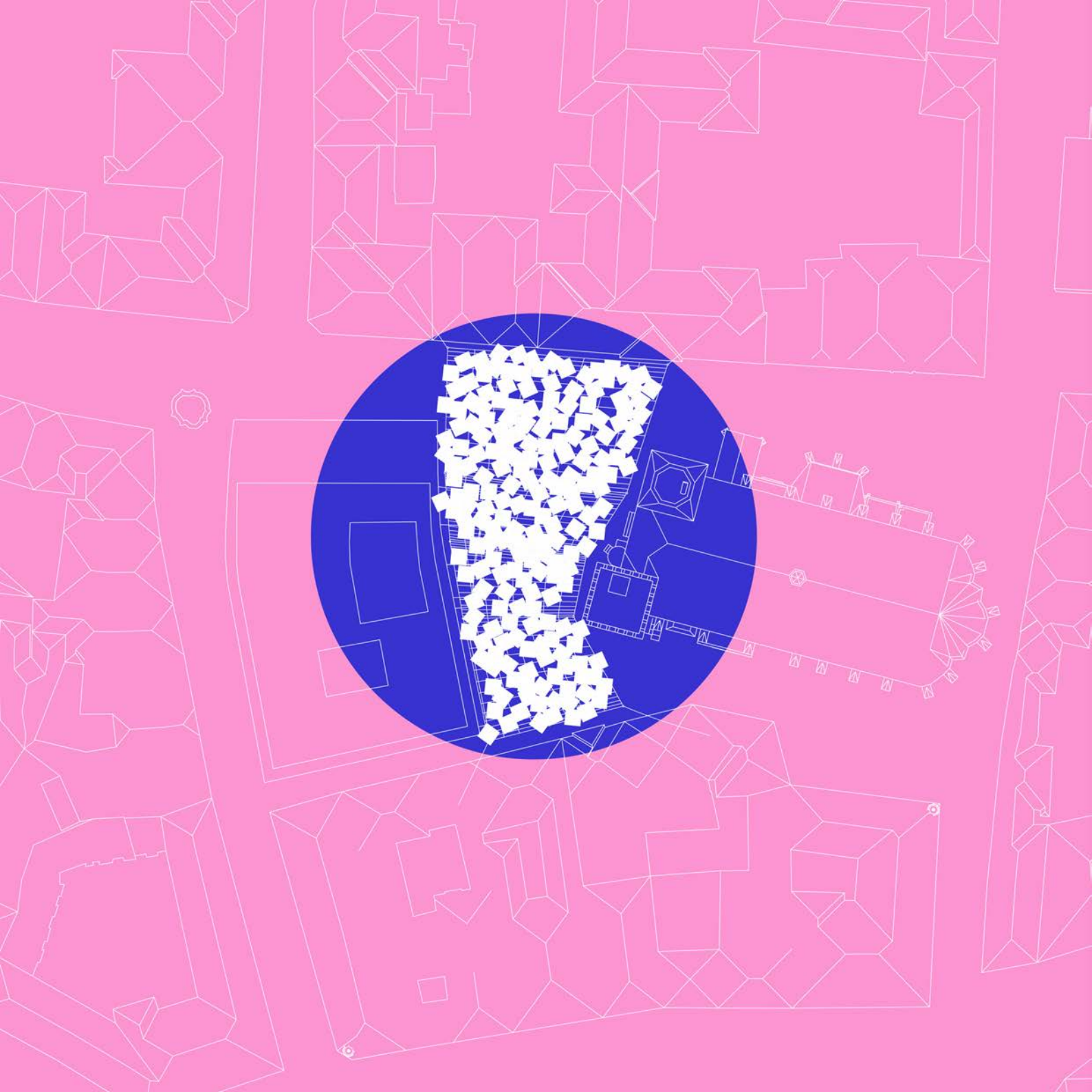
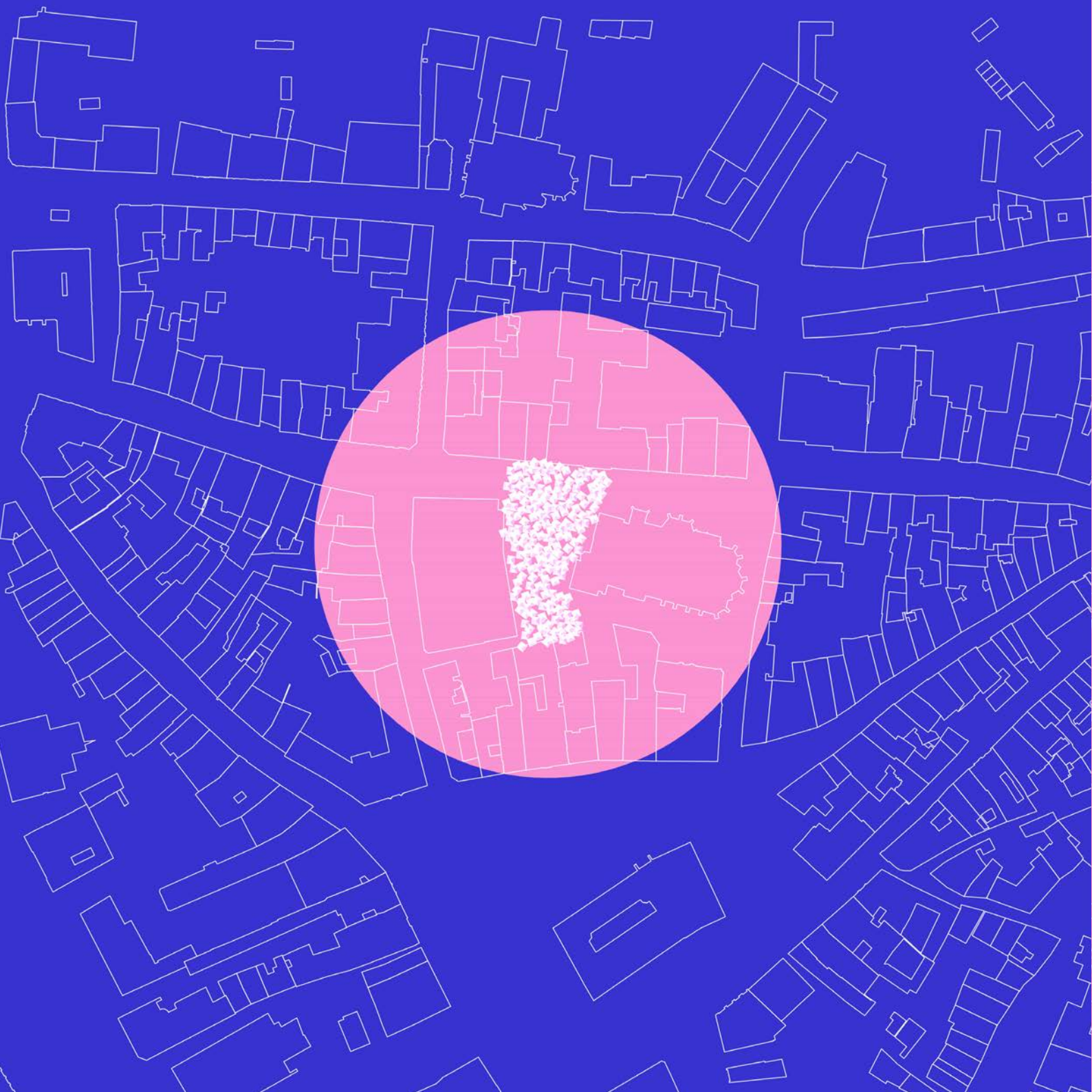
navrh

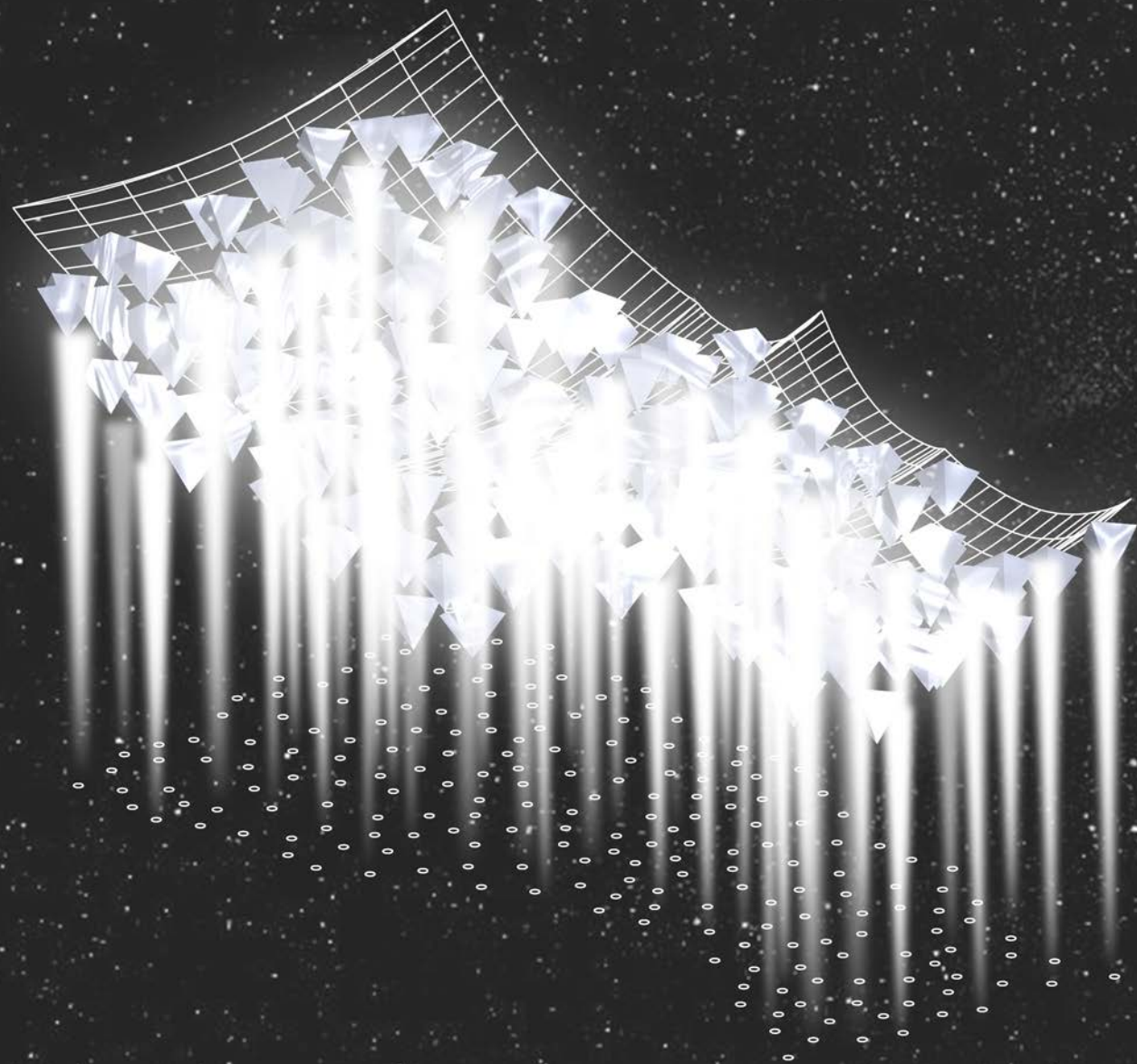
zamýšlená struktura je situována v pravém centru města Olomouce v těsné blízkosti horního náměstí, sloupu nejsvětější trojice na rozhraní mezi obchodním domem Galerie Moritz a kostela sv. Mořice.

vzhledem ke koncepci objektu je záměrně vybráno náměstí, které je pro město dnes poměrně přehlíženo. Viditelnost v charakteru města byla podstatná pro následné zpracování návrhu, přičemž se její architektura odkazuje na odlišnost současných moderních staveb, které bezvýhradně zasahují do městského panorama.

architektonickým prostředkem je tak jakási struktura vytvářející blyštivý lustr nad náměstím, který na sebe bezprostředně upozorňuje jak z ptačí perspektivy, tak z úrovně člověka. Absolutní upozornění na nedostatek. Drastický vstup do historického prostředí.

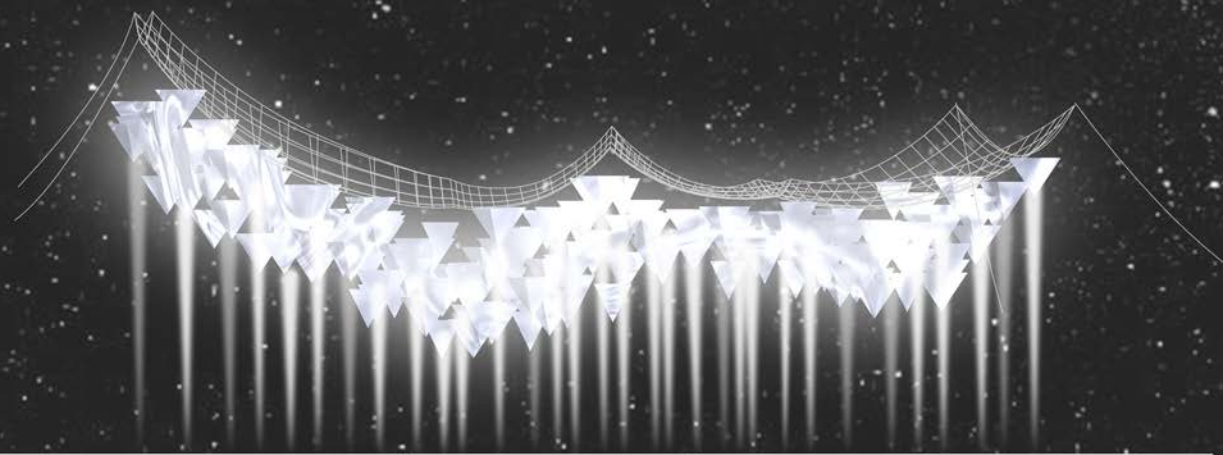

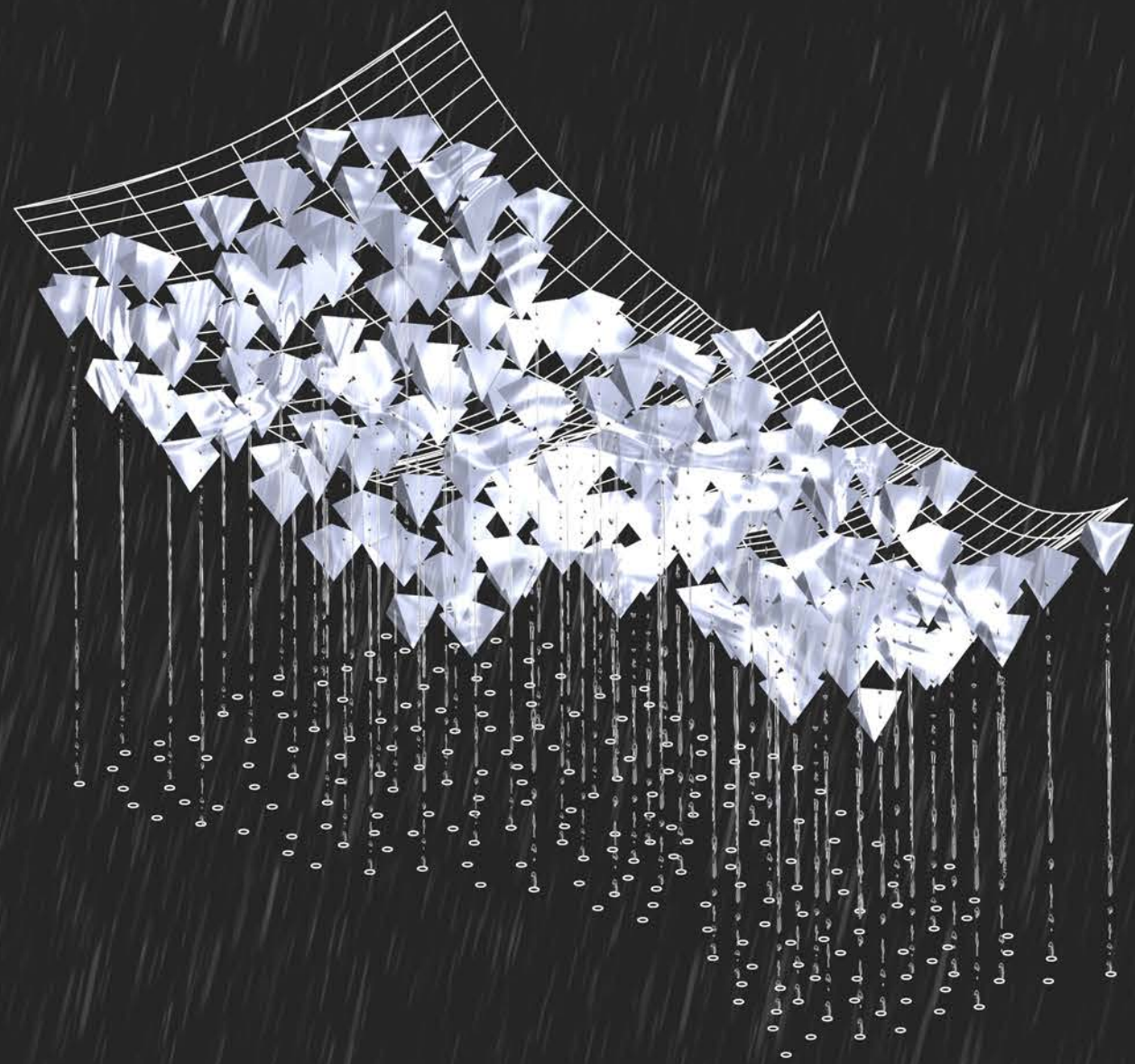

ve večerních hodinách architektonická struktura ožívá v duchovní atmosféře s pomocí světelných terčů na podlaze, které nejen vizuálně působí, ale také symbolicky navrácí význam a důležitost bývalého hřbitova. Tato proměna prostoru nabízí nejen estetický dojem, ale i prostředí klidné reflexe spojené s respektem k historii místa.

světelné akcenty večer propojují architekturu s duševním prostorem, vytvářejí unikátní atmosféru a podporují emocionální odezvy u návštěvníků. Každý světelný terč tak symbolizuje spojení mezi minulostí a přítomností.

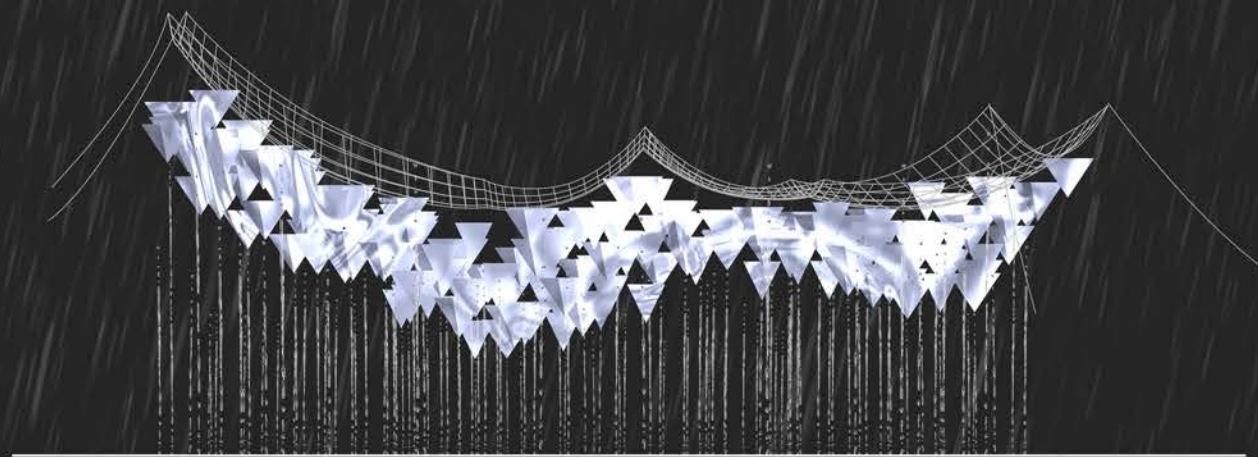

samotný tvar prvků odkazuje abstraktně na lokaci bývalých hrobů hřbitova na místě současného náměstí, kdy každý prvek je schopen propouštět dešťovou vodu v paprsku na existující struktury města, označující lokaci hrobu.

Při dešťových podmínkách nahradí slunečné odrazy řidké oblohy prudký déšť v paprscích v centru města. Atmosféra se konstantně mění na základě klimatických podmínek.

větrné podmínky rotují prvky a mění desítky odrazů, srážky dodávají ikoničnosti historie a rozvučňují náměstí. Pouze tyto samotné dvě klimatické podmínky reagují na dvě skutečnosti podstaty kostela sv. Mořice a Galerie Moritz v různých frekvencích.

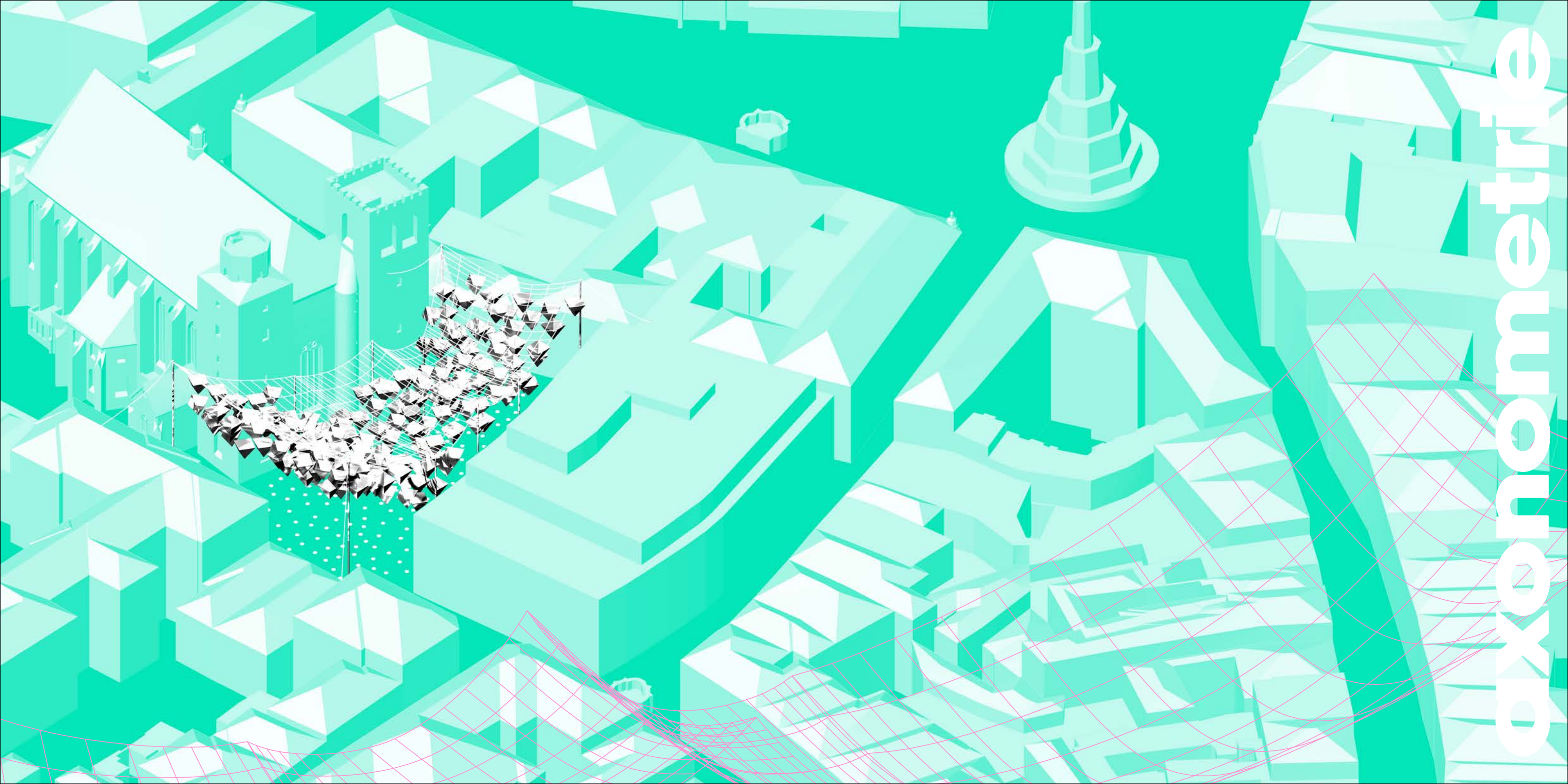
samotná dynamika je vyjadřována prvkem každého dílu konstrukce. Konický tvar pyramidové schránky je zamýšlen jako osově rotující prvek, odrážející dění okolo. Stejně jako rychlost dění, lineárnost a ztracenost v prostorech obchodních center, struktura tyto pocity vyjadřuje navenek.

odraz zrcadel jednotlivých prvků je v těsné blízkosti znásoben. Vytváří hyper-junkspace odrazů, faleší a pravd. Jde o cyklickou změnu dění, kdy se atmosféra nejenom mění konstantně v pozorovateli, ale také v prostředí, které pozorovatele obklopuje. Je dosaženo spojení historie a současnosti, jakkoliv se nám zdá zavádějící nebo nepohodlným.

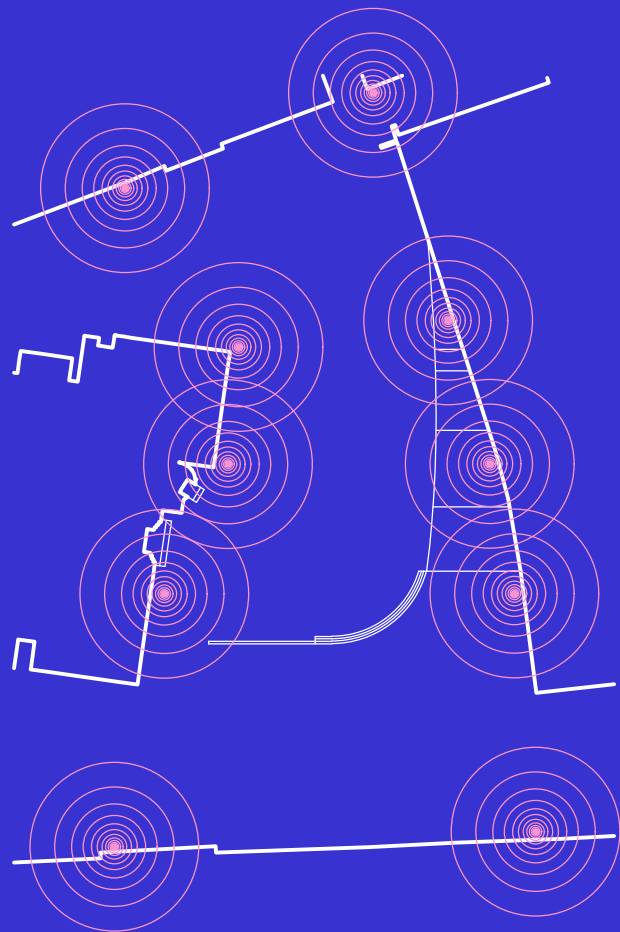
každý z pozorovatelů si tyto děje může vyjádřit podle sebe, avšak názor nezůstává jeden, dostává se prostoru jakémukoliv.

výška zavěšení je závislá na důležitosti prostoru pod ním. Struktura se otevírá k okolním domům a snižuje se v prostoru náměstí, kdy je zvýrazněn dnes nefunkční vstup do kostela sv. Mořice.

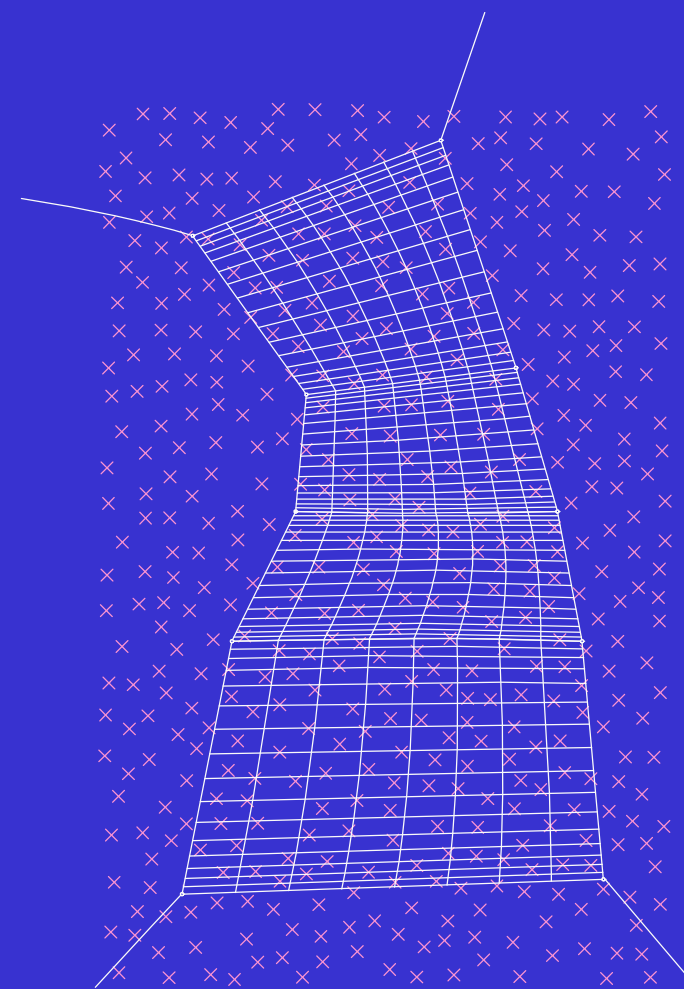
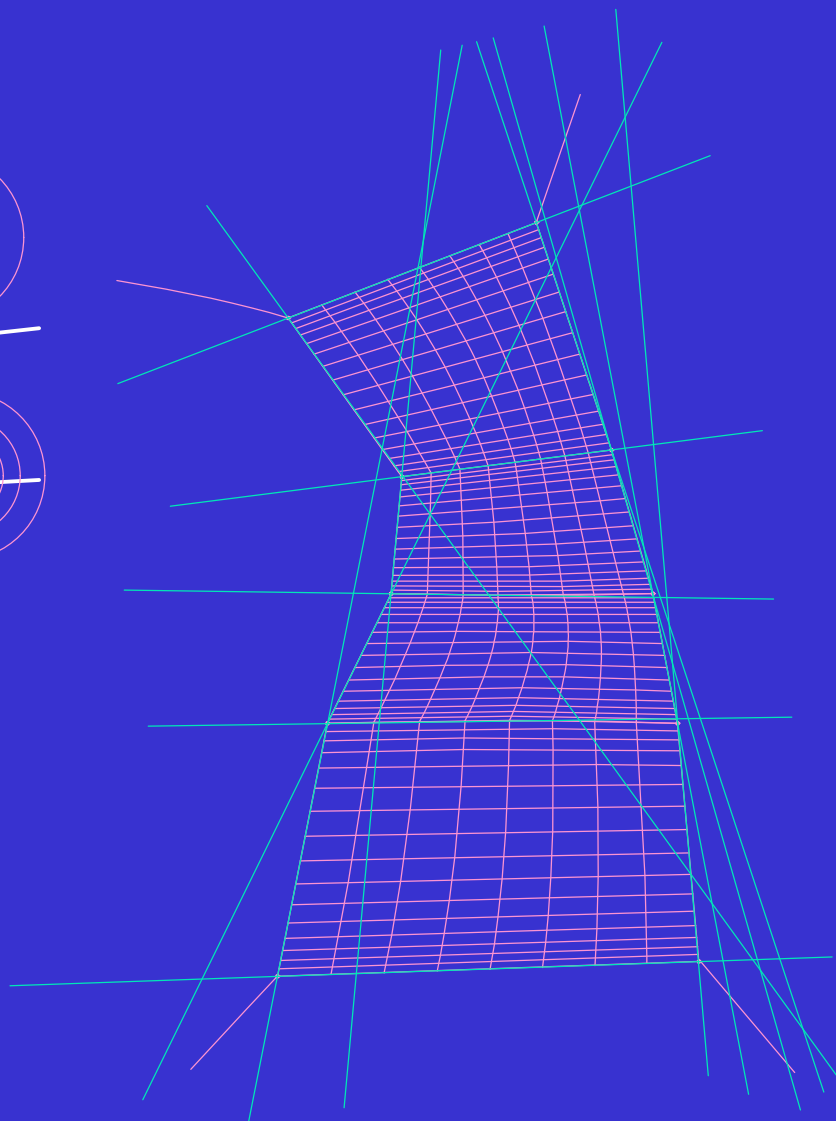

axonometrie

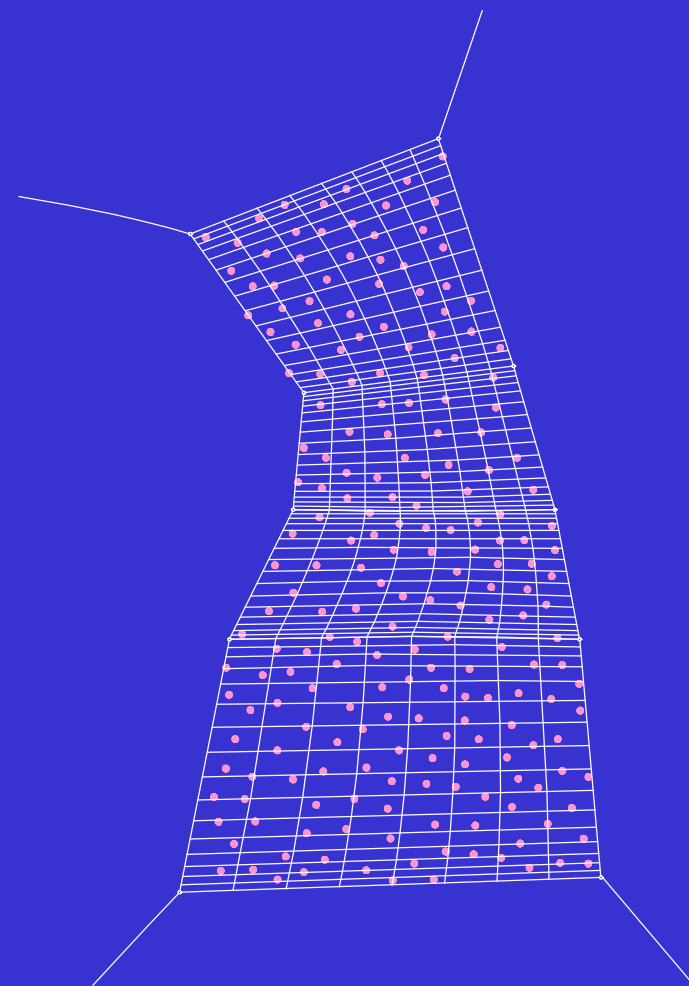
jednotlivé podpory jsou rozmýštěny podél stěn náměstí v místech, které nekolidují s okolím ani s provozem města

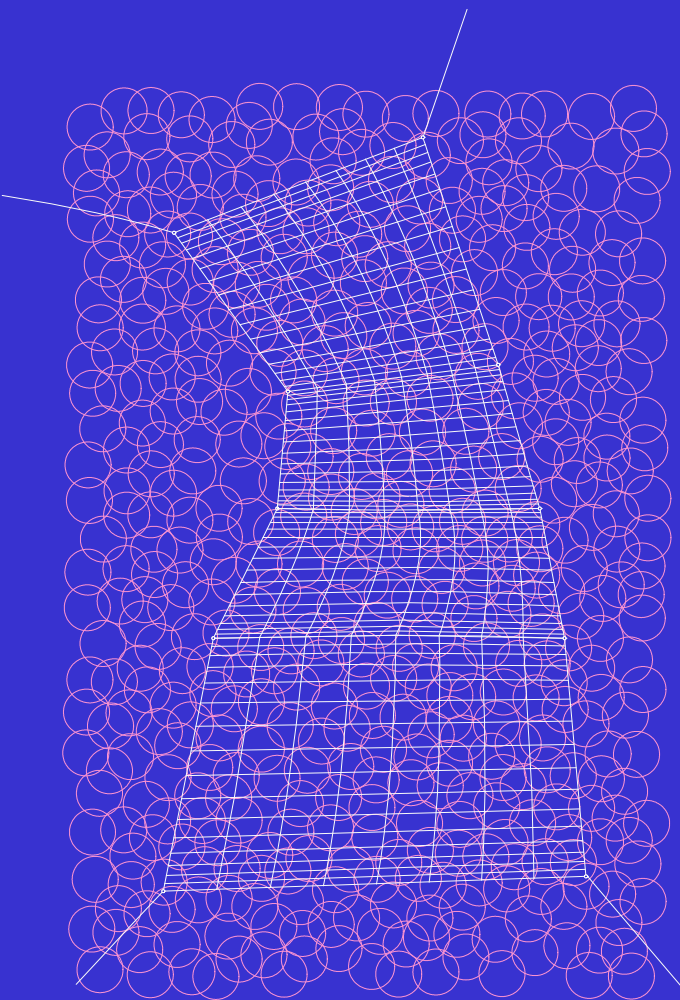
na základě podpor je vynešena napnutá lanová síť s oky pro zavěšení zrcadlových dílců

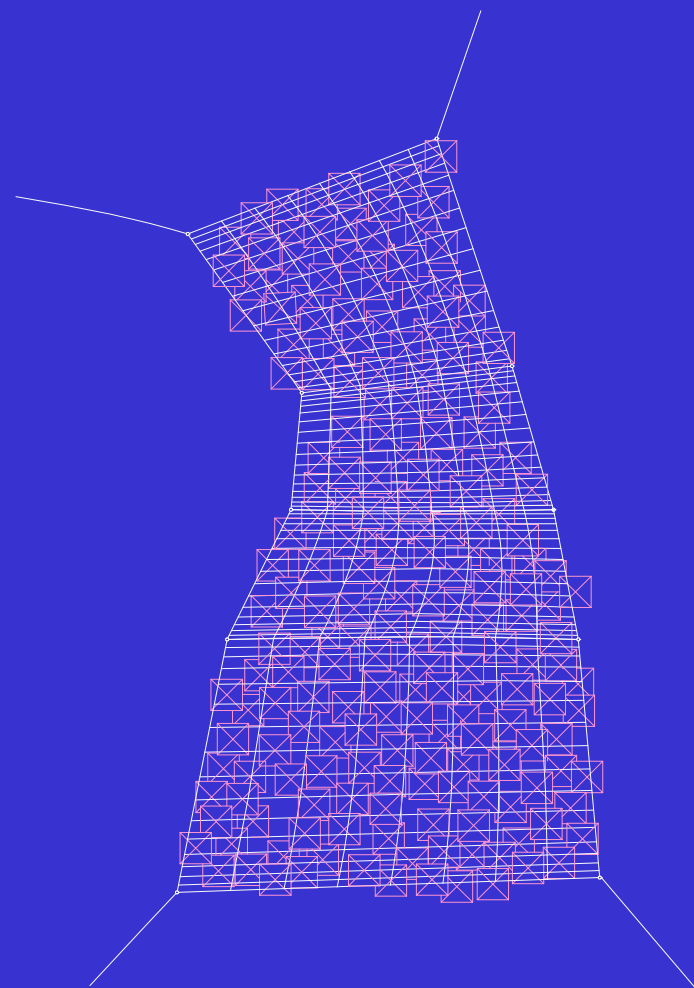
specifické zavěšení dílců bylo digitálně vygenerováno náhodným od sebe rovnoměrným rozmístěním bodů, které se sebou nekolidují

Po odstranění přebývajících bodů vzniká náhodný rastr pozic, který přináší nový vizuální dojem a dynamiku prostoru. Tato úprava umožňuje organické uspořádání bodů, vytvářející neočekávané vzory a poutavé formace

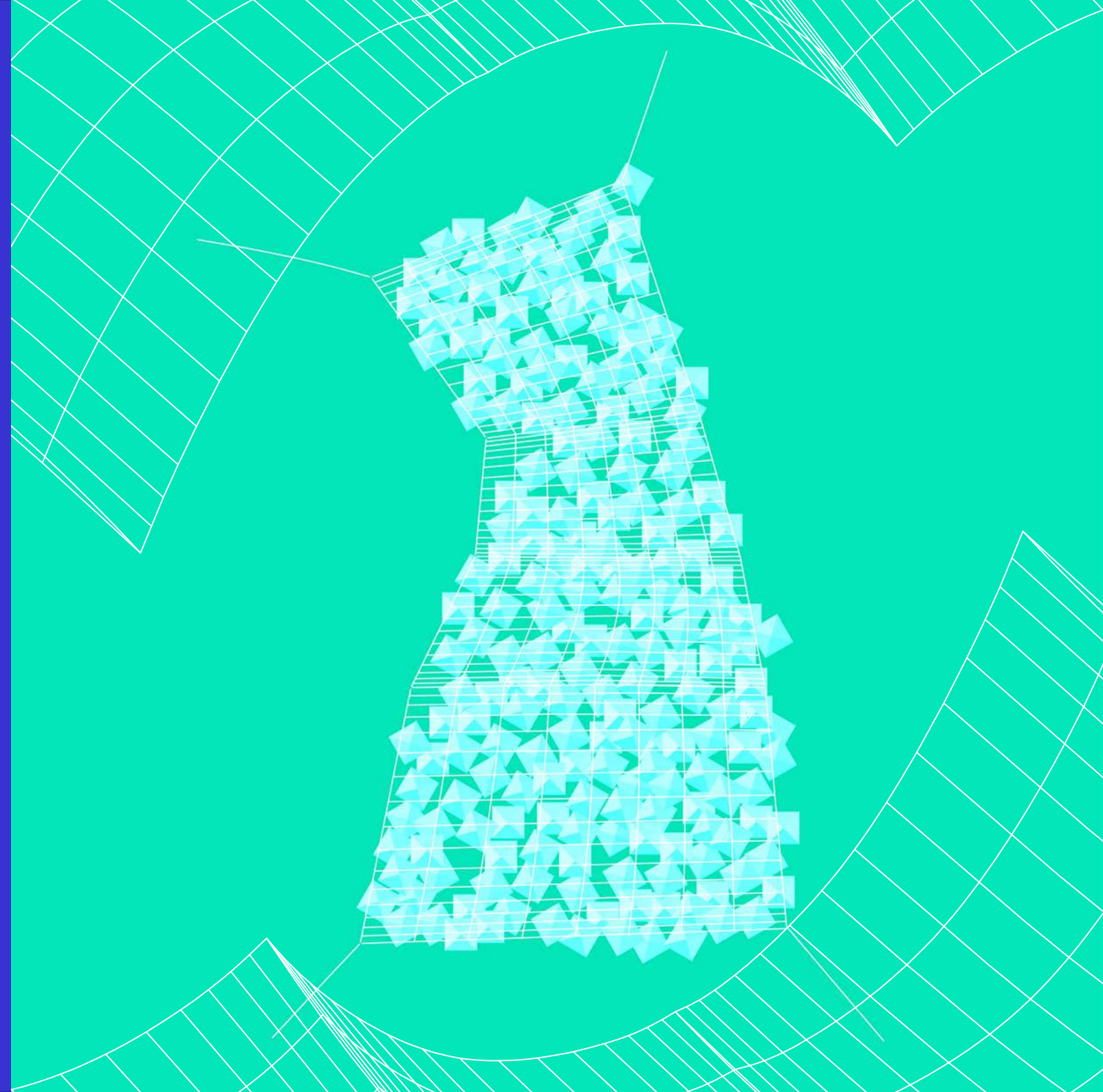

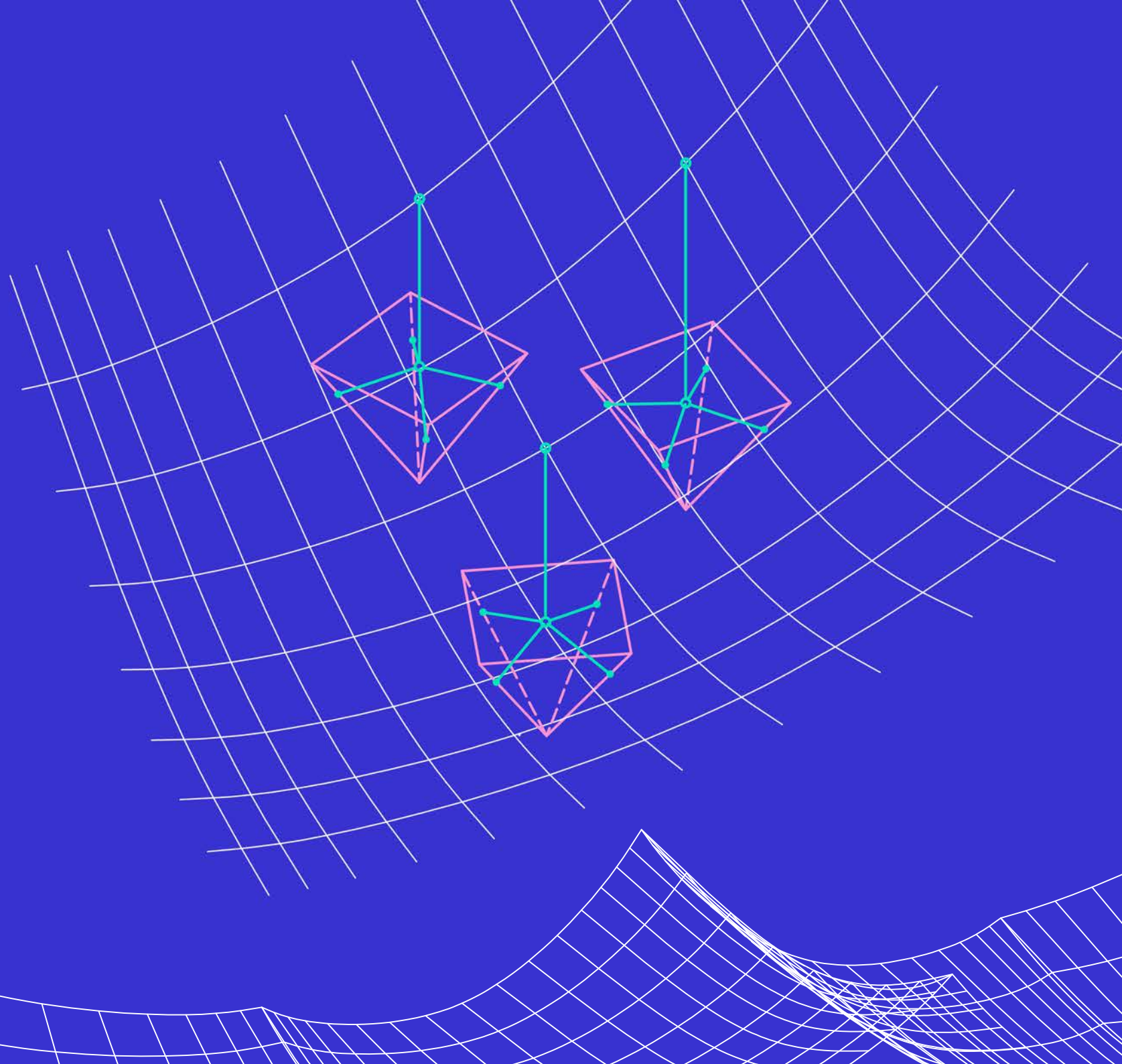

Body kolem sebe vynášejí kružnice –
osu vertikálního otáčení

každý z dílců je zavěšen na lanech
ve výškách, jejichž půdorysy se
nepřekrývají tak, aby nedocházelo k
zablokování pohybu.

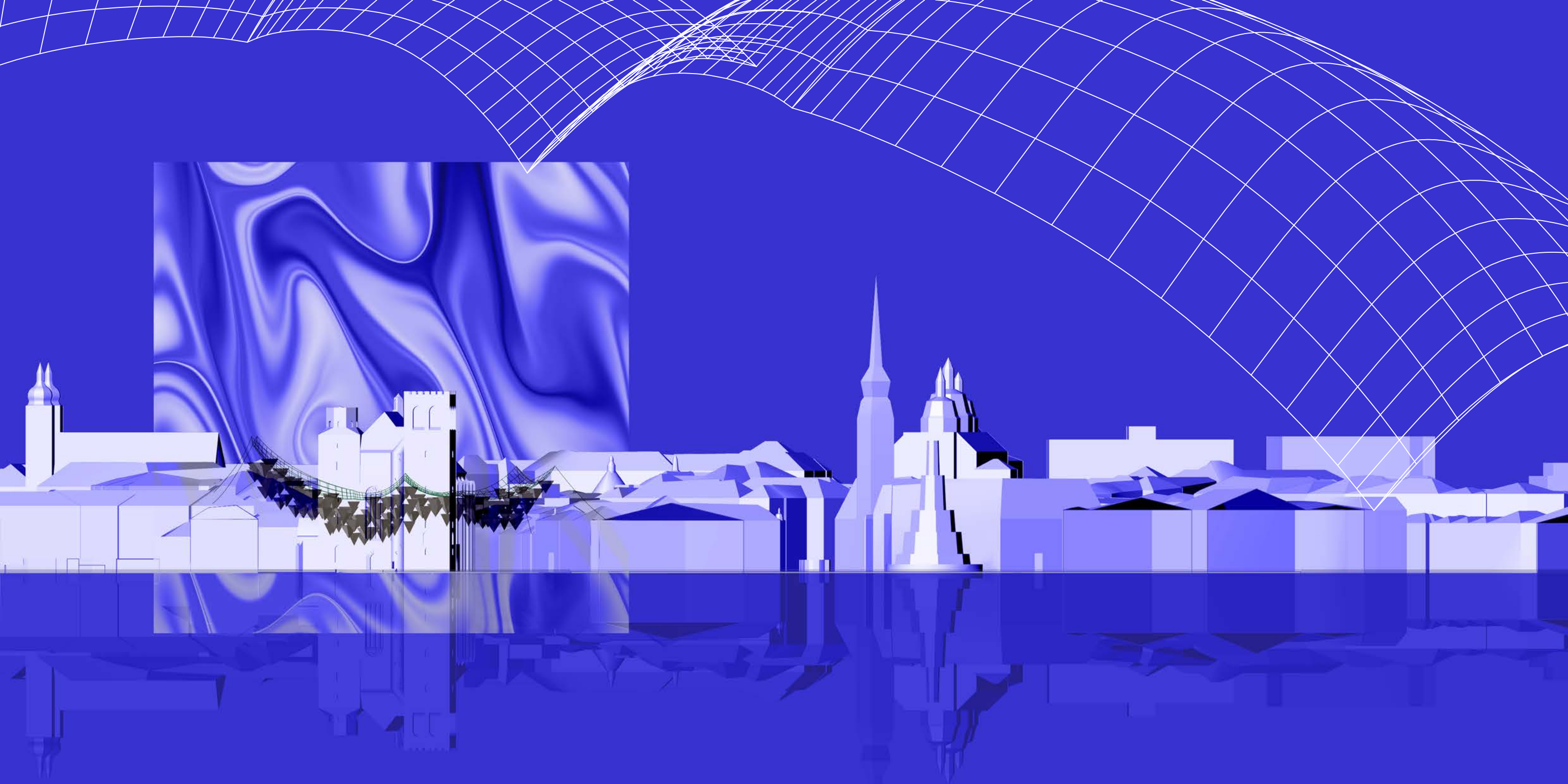

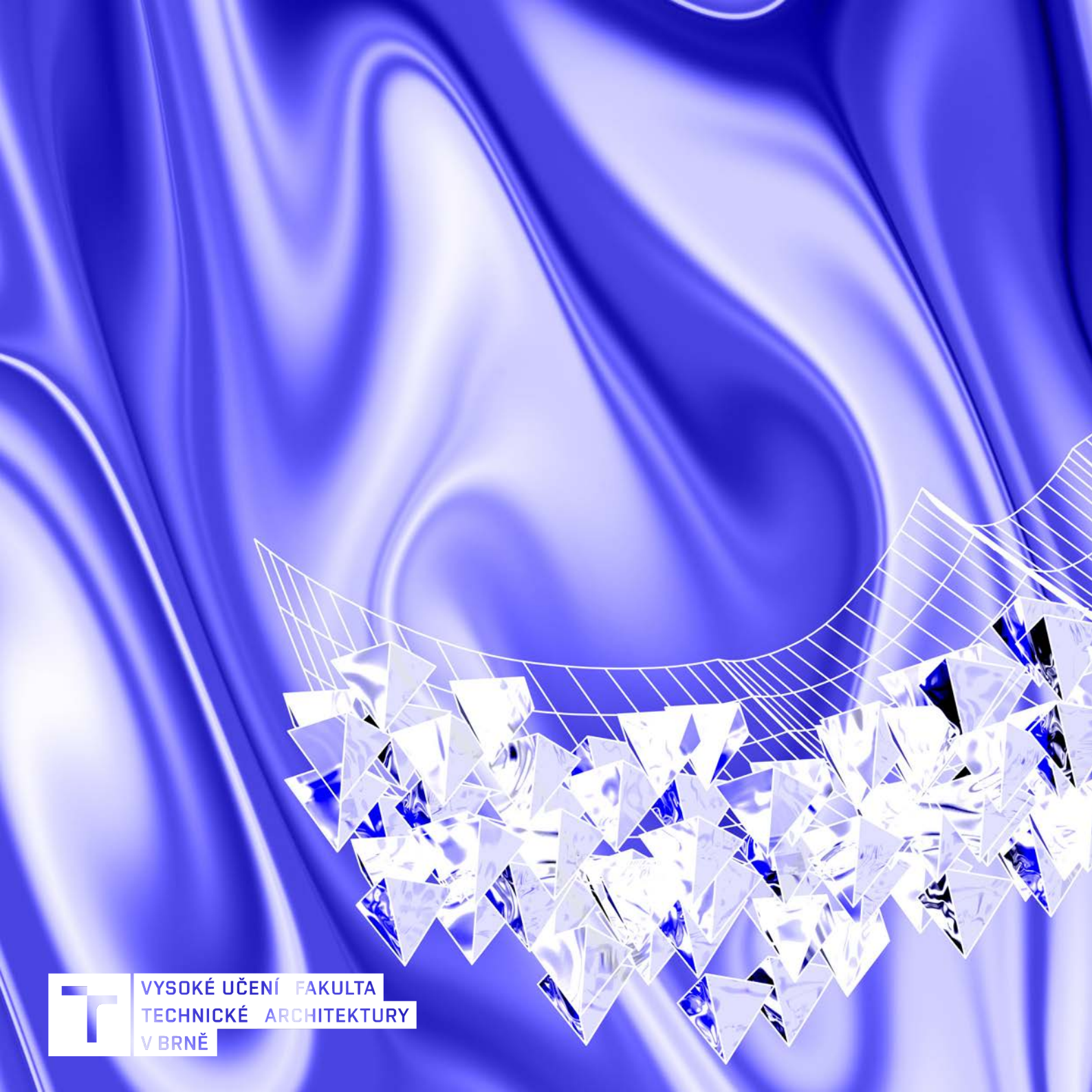

Každý jednotlivý díl je pečlivě zachycen na lanových styčnicích a spojen s kovovou výztuhou zrcadel, která je elegantně zavěšena na lanové konstrukci. Tato konstrukce poskytuje jedinečnou flexibilitu a umožňuje dílcům volné otáčení, aniž by byly omezeny polohou nebo strukturální pevností.

Lanové styčníky zajišťují stabilní a bezpečné uchycení každého dílu, zatímco kovová výztuha zrcadel přidává robustnost a zároveň funguje jako spojovací prvek mezi jednotlivými částmi. Tento mechanický princip umožňuje, aby celkový design působil lehkým dojmem, přesto je plně funkční a flexibilní.

VYSOKÉ UČENÍ FAKULTA
TECHNICKÉ ARCHITEKTURY
V BRNĚ